

BERICHTEN UIT HET VELD

Deze rubriek is de plaats om verslag te doen van congressen, studiedagen en andere evenementen die mogelijk interessant zijn voor kwalitatief onderzoekers. Redacteur is Harrie Jansen: hj.kwalon@gmail.com.

Symposium Kwalitatief Sterk – de tweejaarlijkse ontmoetingsplaats voor kwalitatieve onderzoekers

Universiteit Antwerpen, 9 februari 2012

Dimitri Mortelmans*

Kwalitatief onderzoek heeft in Vlaanderen niet zo'n lange traditie als in Nederland. Pas sinds de eeuwwisseling worden in onderzoek en onderwijs de kwalitatieve methoden breed toegepast en onderwezen. Een gevolg hiervan is dat kwalitatieve onderzoekers ook minder goed georganiseerd zijn dan in Nederland. *Kwalitatief Sterk* probeert hier sinds een tiental jaren verandering in te brengen. De tweejaarlijkse studiedag van de jonge organisatie is de meest zichtbare realisatie hiervan. In februari 2012 was het Centrum voor Longitudinaal en Levensloop Onderzoek (CELLO) gastheer in hartje Antwerpen voor de vierde editie van de Vlaamse afspraak onder kwalitatieve onderzoekers. Een meer dan uitverkocht deelnemersveld bewijst dat de behoefte aan deze ontmoetingsplaats nadrukkelijk aanwezig is.

De symposia van Kwalitatief Sterk richten zich niet op het presenteren van lopend onderzoek. Geen papersessies daarom, noch posterbijeenkomsten, maar de nadruk op vorming (Vlaams voor scholing) en uitwisseling van ervaringen. Om die reden werden workshops en getuigenissen geprogrammeerd naast één centrale keynote. Die werd verzorgd door Adri Smaling en handelde over vormen van generaliseren in het kwalitatief onderzoek. In een geanimeerde lezing werden de basislijnen van het inductief, naar analogie en interpretatief generaliseren naast elkaar gelegd en geconfronteerd. Smaling putte hiervoor uit zijn jarenlange onderzoeks- en methodologische ervaring. Op het einde van de lezing werd de link gelegd naar het kwalitatief steekproef trekken, waarmee Smaling een perfecte voorzet gaf naar zijn workshop over dat onderwerp.

* Dimitri Mortelmans is hoogleraar sociologie aan de Universiteit Antwerpen en hoofd van het Centrum voor Longitudinaal en Levensloop Onderzoek (CELLO). Hij doceert Kwalitatieve Onderzoeksmethoden en is de auteur van het *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden* en van *Kwalitatieve analyse met NVivo* (beide bij Acco). E-mail: dimitri.mortelmans@ua.ac.be.

Zoals gezegd probeert Kwalitatief Sterk met de workshops een breed palet van vormingsmogelijkheden aan te bieden waarin zowel de beginnende als de gevorderde onderzoeker aan bod komt. De relatief dichtbevolkte workshops voor beginnende onderzoekers toonden aan dat een hele nieuwe generatie kwalitatieve onderzoekers in Vlaanderen staat te dringen om hun talenten tentoon te spreiden. Opvallend daarbij is ook de brede disciplinaire achtergrond van dit nieuwe cohort. Ook disciplines als psychologie en economie, die toch bekendstaan om hun cijfermatige dominantie, vaardigden jonge kwalitatieve onderzoekers af.

Voor beginnende onderzoekers werden basisworkshops aangeboden, zoals steekproef trekken (Smaling), interviewtechnieken (Bastiaens, Bombeke en Tsakitzi-dis), focusgroepen coördineren (Hentenaar) of inleiding tot NVivo (Vermeire) en de kwalitatieve analyse (Anthierens en Symons). De insteek van de workshops was om in de mate van het mogelijke de deelnemers aan het werk te zetten of minimaal tot een kritische reflectie te verleiden over hun eigen werk en de aanpak in het onderzoek.

De ancients in het domein konden zich verder bekwamen in NVivo (Mortelmans), etnografie bij migrantenpopulaties (Vanderwaeren) of visuele technieken (Pauwels). Vooral deze laatste workshop kende een verrassend succes met hele hoge waarderingscijfers. Visuele technieken zijn relatief onbekend in het Nederlandstalige onderzoeksgebied. Onderzoekers gebruiken interviews en focusgroepen en stoppen heel vaak bij die twee basismethoden. Pauwels is er duidelijk in geslaagd om de deelnemers aan zijn workshop diets te maken dat kwalitatief onderzoek niet bij verbale methoden hoeft te stoppen.

Tussen de workshops door werden getuigenissen uit het onderzoek gegeven. Hier werden sprekers aan het woord gelaten die hun sporen in het onderzoek verdiend hebben en die vanuit hun jarenlange ervaring kwamen getuigen over hun ontdekkingen, uitdagingen en soms moeilijkheden bij het uitvoeren van kwalitatief onderzoek. De klemtoon bij de getuigenissen lag in deze editie op het etnografisch onderzoek. Zo kwam Lore van Praag getuigen over haar onderzoek bij migrantenjongeren in de stad Gent. Karen Puttemans sprak over mensen in armoede en de omgang met verlies. Haar verhaal bracht de narratief etnografische traditie in beeld. Tom Decorte tot slot ging in op zijn ervaringen in het onderzoek naar roesmiddelengebruik en -handel en gebruikte daarbij voorbeelden uit verschillende van zijn onderzoeksprojecten (cocaïnegebruikers, cannabisgebruikers, cannabistellers, gedetineerden, sekswerkers, enzovoort). Uit de getuigenissen kwam niet alleen een stevige methodologische basis aan de oppervlakte, maar werd ook duidelijk dat onderzoek doen ook een kwestie is van pragmatisch handelen en professioneel omgaan met probleemsituaties. Bijvoorbeeld hoe te integreren in een discotheekpubliek waar roes- en pepmiddelen tot de standaarduitrusting behoren? Hoe bouw je geloofwaardigheid op als onderzoeker en respecteer je toch de ethische grenzen van je beroep? Alle handboeken ten spijt is duidelijk dat de praktijk heel wat creativiteit en inlevingsvermogen vereist van de etnograaf om op dit slappe koord in evenwicht te blijven.

Het uitgebreide pakket aan vormingsmogelijkheden werd na afloop duidelijk positief onthaald door de deelnemers. Onmiddellijk werd ook de opdracht voor de vijfde bijeenkomst van Kwalitatief Sterk in 2014 meegegeven. Deelnemers vragen

meer gevorderde workshops als ze over twee jaar de eerste basiselementen van de kwalitatieve traditie onder de knie hebben. Deze editie maakte in elk geval duidelijk dat visuele technieken een stap voorbij de basis kunnen zijn, maar ook gevorderde interviewtechnieken of het gevorderd beheer van focusgroepen zijn topics die in een volgende editie niet zouden mogen ontbreken. Voor de geïnteresseerden en de afwezigen worden alle slideshows van het symposium aangeboden. Deze zijn te vinden op www.ua.ac.be/kwalitatiefsterk.